

Zorgen om zware klei

Zuidelijk Flevoland wordt verondersteld het walhalla te zijn voor de landbouw. Toch zijn er zorgen: de bewerkbaarheid van de zware klei loopt langzaam terug en veel alternatieve teeltmogelijkheden zijn er niet direct. Ik ga op bezoek bij familie Scheperkeuter aan de Wulpweg in Zeewolde, waar de zwaarste grond van Zuidelijk Flevoland ligt.

Huib Rijk

Huib Rijk bezoekt elke twee maanden een collega-akkerbouwer en praat met hem over zijn bedrijf. Hoe onderneemt deze akkerbouwer? Hoe maakt hij keuzes en waarom juist deze? En hoe zien de toekomstplannen er uit?

Wat mij opvalt

De teeltmogelijkheden op de zware grond zijn beperkt, maar met een laag kleigrond op 1 meter diep met 10 procent humus moet iets te doen zijn. Diepploegen geeft nadelen, zoals moeilijke berijdbaarheid vanwege de zachte grond die je dan naar boven haalt. De inzet van een combinatie van technieken als drieassige kiepers, trekkers op rupsbanden, vaste rijpaden, niet-kerende grondbewerking zou soelaas kunnen bieden.

Maar liefst 6 meter dik is de kleilaag op het bedrijf van Jacob en Dineke Scheperkeuter aan de Wulpweg in Zeewolde. Dat had onder andere gevolgen voor de constructie van de gebouwen. De schuur is bij de bouw in 1992 voorzien van heipalen van 12 meter lengte. Deze werden enigszins schuin in de grond geheid, dit om de druk van het opgeslagen product in de schuur te kunnen weerstaan. De klei heeft een afslibbaarheid van 55 procent met 4 procent humus. „Op deze grond zit je vast aan een bouwplan met 50 procent maaivruchten“, zegt Jacob. „De rustjaren zijn noodzakelijk om een voldoende fijne grond te krijgen voor aardappelen en bieten.“

Omdat ook de grondmobiliteit laag is, werd al snel uitgekeken naar alternatieven. Daartoe bekeek Jacob onder andere de KWIN – een naslagwerk waarin saldo's van alle open teelten worden weergegeven. Tulpen was het gewas met het hoogste saldo. Deze werden veel geteeld op de lichte gronden van Noord-Holland. Maar net in die tijd ontstond een nieuwe ontwikkeling, de teelt in netten. In het begin was dit nog heel primitief. „Ze waren een halve dag bezig om één baantje te rooien.“ Maar al snel was de techniek praktijkrijp en pakte Jacob met collega Jan Trip de teelt op.

Het voordeel van tulpen van zware klei is de goede kwaliteit; dat is belangrijk voor met name de broei. „Een zelfde maat tulpenbol geeft van lichte grond een bloem van 32 gram en van zware grond een bloem van 36 gram. Ogenscheinlijk een klein verschil, maar juist zulke effecten geven een groot verschil in uiteindelijke financieel resultaat“, zegt Jacob.

Loonwerk

In de beginjaren was het loonwerk nog rendabel. Maar zoals dat gaat met al dit soort economische werkzaamheden, kwamen bij het vervolmaken van de teelttechniek ook de prijzen onder druk te staan, zegt Jacob hierover. „Wellicht kunnen wij te goed rekenen, maar voor tarieven waarvoor veel loonwerkers aan de gang gaan, kunnen wij de machines niet uit de schuur halen. Daarom richt de dienstverlening in de tulpenteelt

zich nu op gewasbescherming, beregenen en gewascontroles, waarbij het uitvoeren van planten en rooien aan anderen wordt overgelaten.“ In totaal gaat het om 70 tot 90 hectare teelt die ze verzorgen.

Er wordt intensief met Jan Trip samengewerkt. Die woont op 1 kilometer afstand. Er zijn twee spuitmachines. Een daarvan is speciaal voor de tulpen, om kostbare spuitfouten door residuen te voorkomen. Voorts zijn er twee inschuurlijnen. Die geven de mogelijkheid om bijvoorbeeld 's morgens aardappelen te rooien en in de middag uien te laden. Verder zijn vrijwel alle machines in gezamenlijk gebruik.

Uien en soja

Uien worden vanaf dit jaar alleen bij veeboeren geteeld. Dat gaat via huur en landruil waarbij maïs op de huiskavel wordt geteeld. Intensivering van het bouwplan met uien ziet Jacob niet zitten, omdat de structuur dan onder druk komt te staan. Opvallend is dat de oogst van uien met rond 60 ton per hectare landelijk niet bij de hoogste hoort.

„Waarom doen suikerbieten het hier zo goed en uien redelijk gewoon?“ vraag ik. Uien hebben een zwak wortelgestel, maar dat nadeel geldt ook op lichte grond. Jacob houdt het er op dat uien op zware grond niet genoeg vocht kunnen opnemen en daardoor niet constant doorgroeien. In totaal telen Jacob en Jan Trip 35 hectare uien, die zelf opgeslagen kunnen worden. Dit seizoen wordt 5 hectare soja geteeld, niet voor veevoer, maar met bestemming sojamelk, zoals dat tegenwoordig in de supermarkt te vinden is. Het is nog een experiment, zegt Jacob. „Ons klimaat is feitelijk nog te koud voor dit gewas. Veredeling van geschikte rassen moet nog op gang komen.“

Diepploegen

Wat zorgen baart in het gebied is de kwetsbaarheid van de bodem. Op een meter diep zit klei met 10 procent humus. Na de ontginning zijn krimpscheuren ontstaan die zorgen voor een perfecte ontwatering. Maar door het berijden kunnen deze verdwijnen.

„Dat merk je pas als je ze niet meer hebt. Bij verminderen van 100 procent naar 20 procent is er niets te merken. Daarna zit je direct in de problemen“, zegt Jacob. Daarom zijn ze overgegaan op tussendrainage op 16 meter. Diepploegen wordt in andere delen van Flevoland volop toegepast. De meeste boeren aarzelen in het gebied. Enerzijds omdat de scheuren in de ondergrond dan voorgoed verdwijnen waardoor wateroverlast kan ontstaan. Dat kan nog versterkt worden doordat de nieuwe bovenlaag zo veel humus bevat dat deze zeer zacht en daardoor moeilijk te berijden is. Algemeen is de stemming om nog even te wachten met dergelijke ingrijpende maatregelen.

Suikerbieten

Bieten vormen een vast onderdeel in het bouwplan. Toch is dat geen vanzelfsprekendheid. „Als je gaat rekenen aan het saldo met de prijzen die over enkele jaren te voorzien zijn, kan het zo zijn dat we bieten gaan inruilen voor een ander gewas“, zegt Jacob. Hij probeert de bieten steeds in de eerste ronde te leveren. De opbrengst bedraagt dan zo'n 90 ton per hectare met 17 procent suiker. De vroege levering kost wat opbrengst, maar spaart de bodemstructuur. Bij de consumptieaardappelen worden Innovators en Agria's geteeld. Het eerste ras wordt op huurland bij veehouders geteeld. De oogst is vroeg waardoor er nog op tijd gras gezaaid kan worden.

Windmolens

Zuidelijk Flevoland is verder bekend door het grote aantal windmolens. Doordat de bedrijven groot zijn, kan vrijwel iedere boer een molen plaatsen. Prettig, omdat de onderlinge verhoudingen daardoor niet onder spanning zijn komen te staan. Met tien boeren is een project gestart met windmolens langs de snelweg A27. Jacob vindt het een goede gedachte dat op deze wijze het bedrijf energiepositief is. Bovendien geeft de combinatie van akkerbouw, de tulpenwerkzaamheden en windenergie een goede stabiliteit voor de toekomst. ■

Bedrijfsgegevens

Het akkerbouwbedrijf van Jacob (1959) en Dineke (1959) Scheperkeuter-Elving in Zeewolde omvat 59 hectare, eigendom en pacht, met consumptieaardappelen, bieten, uien, soja en winterarwe. Ook verleent het bedrijf diensten in de tulpenteelt en neemt deel aan een windmolenproject. Er werken een vaste kracht en een zzp'er.

